

2019

LæringsCentret

Forlaget Løse Ænder

Forlaget Løse Ænder fejrede d. 15. maj 2019 ti års jubilæum. Bag forlaget står Henrik Einspor, og han har med gode menneskers hjælp udgivet 75 bøger og mere end 100 e- og lydbøger på de 10 år. Første udgivelse *Den yderste dag* med omslag af Peter Bay Alexandersen solgte næsten 1.400 eksemplarer! Nu udgiver Løse Ænder 8-10 bøger om året. Logoet er designet af Pernille Jacobsen.

Carlsen Prisen 2019

Tegneren, forfatteren og filmskaber Peter Madsen modtog i foråret Carlsen-Prisen på 50.000 kr. for sit samlede bidrag til den danske tegneserie-tradition og til børnelitteraturen. Prisen uddeles én gang om året til et menneske, der med sit virke bidrager særligt til børne- og ungdomslitteraturen i Danmark.

"Som gammelt tegneserieforlag brænder vi i særlig grad for historiefortælling igennem billeder, og årets prismodtager er da også en af landets ypperste illustratorer. Og så har han Carlsen i blodet.

Lige siden vi indstiftede Carlsen-prisen, har vi vidst, at han på et tidspunkt skulle modtage den. Og at det netop er i år, er bestemt ingen tilfældighed. I år er det nemlig 40 år siden, at han sammen med Henning Kure, skabte Danmarkshistoriens største tegneseriesucces, *Valhalla*," sagde Carlsens forlagschef Christian Bach i sin tale.

Prisen blev uddelt for første gang i 2017 i anledning af Forlaget Carlsens 75-års fødselsdag. Hidtil har Sarah Engell (2017) og Sebastian Klein (2018) modtaget prisen.

Fotocredit: Ejskjær Fotografi

Nomineringer til Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris 2019

14 værker er nomineret til Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris 2019. Otte nordiske sprog er repræsenteret blandt årets nomineringer, som blev præsenteret under den internationale bogmesse i Bologna den 2. april. Vinderen bliver fundet til efteråret blandt en af de følgende billedbøger, tegneserier, romaner og digtsamlinger:

Danmark

Da Mumbo Jumbo blev kæmpestor af Jakob Martin Strid. Billedbog/tegneserie, Gyldendal, 2018.
Styrke. Karanagalaksen. Log I. af Cecilie Eken. Roman, Høst & Søn, 2018.

Finland

Breven från Maresi af Maria Turtschaninoff. Roman, Förlaget, 2018.
Ruusun matka af Marika Maijala. Billedbog, Etana Editions, 2018.

Færøerne

Miljulotur af Raket Helmsdal & Kathrina Skarðsá (ill.). Fortællinger, Bókadeild Føroya Lærarafelags, 2018.

Grønland

Tutuarannuaq af Camilla Sommer & Pernille Kreutzmann (ill.). Billedbog, Maanuup Atuakkiorfia, 2018.

Island

Rotturnar af Ragnheiður Eyjólfssdóttir. Forlagið / Vaka-Helgafell, 2018.
Silfurlykillinn af Sigrún Eldjárn. Roman, Forlagið / Mál og menning, 2018.

Norge

Alle sammen teller af Kristin Roskifte. Billedbog, Magikon, 2018.
Det var ikke en busk af Eli Hovdenak. Billedbog, Ena, 2018.

Det samiske sprogområde

Šiellaspæjal af Karen Anne Buljo. Digtsamling, Davvi Girji, 2017.

Sverige

Den förskräckliga historien om Lilla Hon af Lena Ollmark & Per Gustavsson (ill.) Roman, Lilla Piratförlaget, 2017.
Risulven Risulven af Nina Ivarsson. Roman, Rabén & Sjögren, 2017.

Åland

På en trollsländas vingar af Ann-Christin Waller & Anni Wikberg (ill.). Roman, selvudgivelse, 2018.

INDHOLD

Opslagstavlen	2
Leder	3
Skriftlig beretning 2019	4
Indkaldelse til Repræsentant-skabsmøde/Årsmøde 2019	7
Valg til LS	8
Ambassadører for klimaet	10
Det digitale medborgerskab	14
Hvis dit liv var en wiki	18
Formanden på Folkemøde 2019	20
Jeg har lige læst	22

DR Romanprisen 2019

Forfatteren Morten Pape har modtaget **DR Romanprisen 2019** for romanen, *Guds bedste børn*, en rå og realistisk skildring af unge på kanten af samfundet, fortabt i systemet og overladt til deres egen vrede. Papes roman er en vigtig roman, der lever videre i kroppen, efter man har læst den. I begrundelsen hedder det bl.a.: "*Guds bedste børn* er en helstøbt samtidsroman, som både handler om mennesker af kød og blod, men også handler om deres miljø og kultur. Den er helt unik," lød det blandt andet fra juryen bag DR Romanprisen, der bestod af medlemmer fra hele landet fra DR's læseklubber.

Blixen-prisen 2019

I kategorien for Årets skønlitterære udgivelse

Efter solen af Jonas Eika

I kategorien for Årets faglitterære udgivelse

Skærmens magi af Bent Meier Sørensen

I kategorien for Årets litterære talent

Pernille Abd-el Dayem for *June*

I kategorien for Årets redaktør

Arild Batzer (Batzer & Co)

I kategorien for Årets litteraturformidler

Litteraturkonsulent Anne-Marie Donslund for *Odsherred Litteratur- og Læsefestival*

I kategorien for Årets lydbog

Camilla Lau for oplæsning af *Ramt af dig*

I kategorien for Årets børneudgivelse

Bezunk og egeret af Tina Sakura Bestle og Teddy Kristiansen

I kategorien for Årets young adult-udgivelse

Papirbryllup af Laura Ringo

I kategorien for Årets boghandler

Clea Bautista (souschef hos Arnold Busck Købmagergade)

Dansk Forfatterforenings H.C. Andersen Legat (75.000)

Knud Romer

Kjeld Elfelts Mindelegat (10.000)

Juliane Wammen

Pædagogisk LæringsCenterForening
Hjemmeside: www.plcf.dk
E-mail: laeringscenterforening@danskklf.dk.

Redaktør

Eline Mørch Jensen
Weysesgade 9, 2100 København Ø.
Tel: 2171 7027 eline.moerch@gmail.com

Landsstyrelsen

Formand

Birgitte Reindel
Sophie Magdelenes Vej 1a, st.th, 3460 Birkerød
Tel (privat): 2329 6263
birgitte.reindel@skolekom.dk

Anne Foverskov

anne.foverskov@skolekom.dk

Kirsten Bundgaard Lassen

kirsten.bundgaard.lassen@skolekom.dk

Steen Juul Møller

steen.juhl.moeller@skolekom.dk

Karin Kjeldsen

karin.kjeldsen@skolekom.dk

Pensionistgruppen

Formand Stig Bergmann

Stokkemarkevej 19, 2730 Herlev
Tel (privat): 2254 5456
Tel (forening): 51 95 6777
stig@bergmann.st

Annoncer og ekspedition

laeringscenterforening@danskklf.dk

Adresseændring meddeles til

laeringscenterforening@danskklf.dk

Abonnement: Kr. 725,- inkl. moms.

Alle henvendelser vedrørende abonnement på

LæringsCentret rettes til

laeringscenterforening@danskklf.dk

Næste nummer af LæringsCentret

udkommer primo oktober 2019.

Udkommer 8 gange årligt. Oplag: 1.500 – ISBN
0105-9556

Design og grafisk produktion

CS Grafisk A/S

Deadlines:

Nr. 6: 1. september (udkommer primo okt. 2019)

Nr. 7: 1. oktober (udkommer primo nov. 2019)

Nr. 8: 1. november (udkommer primo dec. 2019)

Artikler i LæringsCentret dækker ikke nødvendigvis redaktionens og/eller Pædagogisk LæringsCenterForenings synspunkter.

Medlemskab: Skriftligt via hjemmesiden på www.plcf.dk

Kontingent: Opkræves én gang årligt i oktober.

Overgang til pensionistfraktionen:

Skriftligt via hjemmesiden på www.plcf.dk

Flytning, navneskift m.v.: Skriftligt via

hjemmesiden på www.plcf.dk eller direkte til

laeringscenterforening@danskklf.dk

Forside: Rasmus Meisler

Velkommen (tilbage) til et nyt skoleår

Så er skoleåret i gang, og sommerferien forbi for denne gang. Velkommen tilbage til alle – især vores nye undervisningsminister Pernille Rosenkrantz-Theil. Det bliver spændende at følge hendes vej i undervisningsministeriet. Jeg håber og forventer, det bliver på den samme inddragende måde som den afgående minister Merete Riisager. PLCF vil i hvert fald gerne bidrage med indspark og dialog på vores område.

Noget af det vigtigste for mig i mit arbejde er netværk, som jeg bruger til inspiration – både til at forbedre min praksis og til at forny min praksis. Det er så godt at sparre med nogen, der kender og forstår det, man arbejder med, selvom de måske gør tingene på en helt anden måde. PLCF forsøger at være den slags netværk for vores medlemmer, som inspirerer gennem nærværende tidsskrift, gennem vores konferencer og andre arrangementer og gennem vores gruppe på Facebook. Det er bare ikke alle vores medlemmer, der er på Facebook. Derfor er det en stor glæde, at PLC nu har fået et nyt netværk på Folkeskolen.dk. Her kan vi alle dele vores tanker om vores arbejde, både stort og småt. Jeg håber, I alle vil følge PLC-netværket, og jeg håber, at I vil deltage aktivt med at skrive og kommentere det, der sker i netværket. Det første år har netværket sin egen journalist tilknyttet, nemlig Stine Grynberg Andersen, som vil skrive artikler om PLC. Jeg glæder mig til at være en del af dette nye netværk.

De senere år er det blevet så populært at lave podcasts. Det er forståeligt, da man kan lytte til podcasten lige præcis, når det passer en. Jeg vil i dette skoleår afprøve, om en podcast om forskellige PLC'er har interesse. Jeg vil besøge forskellige skoler og se, hvordan de har indrettet sig på PLC, og jeg vil høre, hvordan de er PLC, hvordan hverdagen er, hvilke faste og hvilke særlige aktiviteter de har gang i. Det skal helst være en blanding af PLC'er, så alle kan finde nogle at spejle sig i – altså PLC'er med masser af ressourcer og PLC'er med få ressourcer. Jeg vil også gerne rundt i landet, så vi kan få indblik fra hele Danmark. Dette projekt kan dog kun lykkes, hvis jeg må komme på besøg hos nogen af jer. Derfor håber jeg, at I enten vil invitere mig på besøg hos jer, eller at I vil skrive til mig og foreslå et PLC, jeg bør besøge. I kan skrive til plcf@outlook.dk.

Til sidst vil jeg ønske jer alle et spændende, dejligt, sjovt, interessant og lærerigt skoleår, hvor AULA nok vil fylde en del, når vi skal finde nye måder at gøre tingene på. Men jeg håber også, at der bliver tid til at understøtte lærerne på andre måder og til at understøtte elevernes læselyst og deres kreative brug af teknologi. Rigtig god arbejdslyst!

Birgitte Reindel, formand

Skriftlig beretning 2019

Af Birgitte Reindel

Dette er den skriftlige beretning, som følges op af en mundtlig beretning på repræsentantskabsmødet i oktober. Sammen med den skriftlige redegørelse, der var i LæringsCentret nr. 5/2018, sættes beretningerne til godkendelse på repræsentantskabsmødet. Da vi sidste år vedtog nye vedtægter, vil der fremover blive lavet en skriftlig og en mundtlig beretning hvert år, som sættes til afstemning på årsmødet.

Lokalkredskursus

Vi havde besøg af Kresten Bjerg, der gjorde os klogere på 'Den digitale læsers hjerne'. Det var spændende og tankevækkende, så en del af vores medlemmer har siden mødt ham på en lokalkonference, hvor de har fået gode råd til at skrive til den digitale læser.

Det meste af lokalkredskurset brugte vi dog tiden på at drøfte de ændringer i vores vedtægter, som Strukturudvalget og landsstyrelsen havde foreslået.

Formålet med ændringerne er blandt andet at gøre organisationen mere fleksibel – og samtidig opdaterer vi formuleringen i vedtægterne. Vedtægtsændringerne blev vedtaget med ganske få formulæringsændringer, og de vil være gældende fra dette års repræsentantskabsmøde/årsmøde.

Vi mister stadig medlemmer, der er nået pensionsalderen, og de bliver ikke i fuldt omfang erstattet af nye medlemmer. Derfor har vi brug for at være lidt mere agile. Desværre er der mange potentielle medlemmer, der

har så få PLC-timer, at det ikke bliver en del af deres faglige identitet på samme måde som tidligere, og som derfor ikke ønsker at være medlem. (Selvom netop de kunne have god brug for den faglige inspiration, man kan få i vores faglige netværk).

PLCFs børnebogspris

I 2018 var det Søren Jessen, der modtog vores pris på den festlige aften. Formanden for Prisudvalget Karin Kjeldsen holdt en flot tale for at motivere valget, og prisvinderen holdt en dejlig takketale, som kan ses via vores hjemmeside plcf.dk. Prisudvalget har været i arbejde igen i løbet af året, og den nye prismodtager vil blive offentliggjort på årsmødet til oktober.

Bladudvalget

Bladudvalget har arbejdet sammen med vores dygtige redaktør Eline Mørch Jensen med at skabe nogle inspirerende temanumre. Det er et stort arbejde at finde skribenter, der har tid til at skrive til bladet, - især fordi vi ikke har økonomi til at aflønne med mere end et par flasker vin, men med fælles indsats er det jo hidtil gået rigtig godt.

Hvis du har temaer, du gerne vil have belyst, eller du kender til et spændende tiltag eller andet relevant stof, så vil vi altid gerne have medlemmernes input. Du kan bruge foreningens mail: plcf@outlook.dk.

Hjemmesideudvalget

Hjemmesideudvalget er blevet lidt mindre i år, men der arbejdes stadig med en supplerende hjemmeside med inspiration til PLC-arbejdet. På formandsmødet i maj fik vi grønt lys til at åbne for siden, selvom der endnu ikke ligger så meget. Det vil ske i løbet af dette efterår.

PLCF Kommunikation – nedlæggelse

Ved årsskiftet nedlagde vi PLCF

Kommunikation, idet vi gerne ville forenkle foreningen og spare penge på administrationsomkostninger. Da aktiviteterne efterhånden var få, blev vi efter rådgivende samtale hos vores revisor enige om at samle alle aktiviteterne i PLCF. Vi håber, det snart vil kunne mærkes på økonomien.

Formandsmødet

På formandsmødet drøftede vi blandt andet, hvad vi fremover skal bruge møderne til. Fremover vil det hedde Forårsmødet, og invitationen kan gælde relevante deltagere i forhold til temaet. Mødet kan evt. planlægges af et udvalg. Undervejs fik vi også en rundvisning på hotellets lille skolemuseum med mange artefakter samlet. (Hotel Sinatur Storebælt)

Konferencer

Sidste efterår afholdt vi Konsulentkonferencen sammen med Danmarks it- og medievejlederforening.

Det blev desværre med et større underskud. Da det samtidig de senere år har været svært at få nok deltagere, har vi valgt at holde en pause med denne konference. Hvis der viser sig et behov for at genoptage denne aktivitet, vil vi drøfte det igen. Vi kan dog se, at konsulenterne på vores område meget ofte deltager på vores andre konferencer, så der er nok grænser for, hvor mange konferencer konsulenterne kan deltage i.

I foråret afholdt vi It-konferencen – også sammen med it-vejlederne, og her var der rekord i antal deltagere. Det blev to gode dage med oplæg og masser af hands on-workshops. Det ser ud til, at det er populært. Der var fokus på teknologifaget, og det vil der nok være fokus på ude på skolerne de næste år.

National læsestrategi for børn og unge

Tænkertanken Fremtidens biblioteker inviterede os med til arbejdet med ►

"Jeg vil gerne læse
om en, der klarer
den, selvom det
har været svært."

Kom til
boglancering*
24/9 og mød
Læs for Livet

*Tilmeld dig på gu.dk - kurser og events

MELLEM_RUM

er en ny serie af kortromaner til udskolingen. Spændende, vedkommende og medrivende fortællinger – fortalt helt enkelt, så de er til at læse – og skrevet af etablerede forfattere med fingeren på pulsen. For mange læsesvage unge kan det være svært at finde bøger med alderssvarende temaer, som de kan spejle sig selv i. Derfor har vi i samarbejde med organisationen Læs for Livet været ude og spørge de unge, hvad de gerne vil læse om. Serien MELLEM_RUM bygger på de mange interviews.

Alle bøger i serien har et lix-tal på under 15. De første tre bøger udkommer 24. september - derefter tre i november og tre i januar 2020. Overskuddet fra de første tre bøger går til Læs for Livet.

Forudbestil de første tre bøger på gu.dk

Flere bøger på vej

GYLDENDAL

en national læsestrategi for børn og unge. Vi deltog i de første workshops, men sammen med DLF og Dansk-lærerforeningen trak vi os ud, da det blev meget orienteret omkring folkebiblioteket. De tre foreninger ville hellere være med til at kvalificere arbejdet i UVM, når det skulle besluttes, hvordan de kr. 10 mill. fra forårets skoleaftale skulle kunne søges på læseområdet. Trods henvendelser til ministeriet desangående ved vi dog ikke mere, da valget blev udskrevet, og alt politisk arbejde blev sat i bero.

Udfordringer

Det er blevet udmeldt, at Skolekom lukker ned ved årsskiftet. Det er en udfordring for os, da vi så mister de lukkede konferencer, hvor vi kan kommunikere med vores medlemmer. Vi har spurgt både i UVM og hos KL, om vi vil få mulighed for at lave et lukket netværk i AULA, men vi har ikke fået svar endnu. Under alle omstændigheder betyder det, at vi skal have nye mailadresser på de fleste af vores medlemmer i løbet af efteråret. Samtidig har Dansklærerforeningen besluttet, at de ikke længere vil

administrere eksterne kunder, så vi er pt i gang med at finde en ny udbyder. Samarbejdet med Dansklærerforeningen på dette område slutter ved årsskiftet.

Nyhedsugen

Vi har i mange år været med til at lave Nyhedsugen, men konsortiet bag ville ikke fortsætte projektet. I sidste sekund blev det købt af Det Berlingske Hus, der vil køre det fremover. Indtil videre stadig i samarbejde med Dansklærerforeningen, Danmarks it- og medievejlederforening og os. Overtagelsen er så ny, at vi ikke ved så meget mere på nuværende tidspunkt, men konkurrencen fortsætter i hvert fald.

Det 'sædvanlige'

Også i år har vi samarbejdet med UVM. Vi er stadig en del af Lille RUF, et rådgivende fora, som giver input til Kulturministeriet vedrørende Udviklingspuljen (den del der handler om PLC). Vi har en fast plads i Skriverprisudvalget. Modtageren af Skriverprisen blev sidste år Troels Gollander – efter nominering sammen med Sarah Engell/Lilian Brøgger for Fuglemanden og Marie Duedahl for

Sne. Vi har været med til at planlægge UVMs PLC-temakonference. Vi er også inviteret med i andre sammenhænge, men siden valget blev udskrevet, har der været meget stille. Det bliver sikkert et travlt efterår.

De faglige foreninger under DLF holder to årlige møder, hvor vi drøfter sager af fælles interesse. For tiden er vi blandt andet optaget af, om den professionelle dømmekraft får plads helt ude i dagligdagen, eller om det kun er i ministeriets skrivelser.

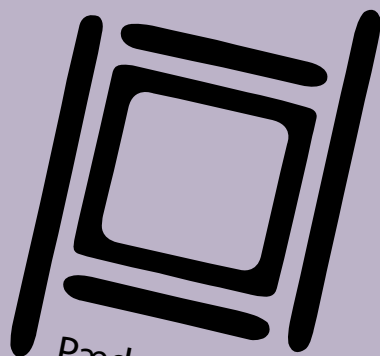
Vi har en plads i Videreudviklingsudvalget for FBS (Fælles Biblioteks System). Vi havde en plads i Skolechef Advisory Board, men det er blevet nedlagt efter ét møde, idet styregruppen ikke fandt det nødvendigt længere.

Vi har en plads i Læremiddel.dk's styregruppe, og vi har DLFs plads i Kontaktudvalget i DFI.

Derudover mødes vi med alle relevante samarbejdspartnere til gensidig orientering eller konkrete samarbejder. Det vil føre for vidt at nævne alle her.

Folkemødet og samarbejdet omkring PLC-netværket på folkeskolen.dk er nævnt andetsteds i bladet. ■

Indkaldelse til Repræsentantskabsmøde/Årsmøde 2019

Pædagogisk
LæringsCenterForening

Der indkaldes herved til repræsentantskabsmøde/årsmøde på 'Haraldskær', Skibetvej 140, 7100 Vejle fra lørdag den 26. oktober 2019 kl. 13 til søndag den 27. oktober 2019 kl. 12 med efterfølgende frokost.

Forslag til dagsordenen skal være formanden Birgitte Reindel i hænde senest den 1. oktober 2019.

Birgitte Reindel, formand for PLCF

Landsstyrelsen 2019

Birgitte Reindel, formand

F. 1959.

Medlem af LS siden 2010.

Formand siden 2013.

PÅ VALG! - genopstiller

Anne Foverskov

F. 1956.

Medlem af LS siden 2015.

PÅ VALG! – genopstiller ikke

Kirsten Bundgaard Lassen

F. 1961.

Medlem af LS siden 2016.

Ikke på valg!

Karin Kjeldsen

F. 1960.

Medlem af LS siden 2014.

Ikke på valg!

Steen Juhl Møller

F. 1971.

Medlem af LS siden 2014.

Ikke på valg!

Marlene Møller Drost

F. 1975.

Medlem af LS siden 2017.

PÅ VALG! - genopstiller

Der er på nuværende tidspunkt to pladser ledige i Landstyrelsen samt to ledige pladser som suppleant.

Fotos: John G. Dinesen og Bjarne Thostrup

Ambassadører

Af Eline Mørch Jensen

På Randersgade skole har alle elever godt styr på de 17 verdensmål. Herudover uddanner skolen hvert år klimaambassadører, som bliver klædt på til at tage grønne initiativer og være aktivister.

FN's verdensmål for bæredygtig udvikling blev vedtaget af verdens stats- og regeringsledere i New York den 25. september 2015. Randersgade Skole på Østerbro i København har været Københavns kommunes internationale profilskole siden 2008 og begyndte - efter lanceringen af verdensmålene - at uddanne klimaambassadører sammen med Afdelingen for bæredygtig udvikling under Børne- og Ungdomsforvaltningen i København. Projektet involverer også fem andre københavnske skoler.

- Vi uddanner 12 klimaambassadører om året på 7. årgang. De elever, der synes uddannelsen lyder spændende, melder sig selv til. Og de får rigtig meget ud af forløbet! Eleverne elsker at arbejde med noget, der findes og giver mening, og så elsker de selvfølgelig også at komme ud af klasseværelset. Klimaambassadørerne er en kæmpe gevinst for resten af skolen, fastslår en begejstret Jesper Friis, som er inspektør på Randersgade skole.

Rikke Torp er skolens profilkoordinator og helt enig i at uddannelsen af klimaambassadører smitter positivt af, ikke bare på Randersgade skole, men også på andre skoler og andre dele af lokalmiljøet.

- Der er bud efter klimaambassadø-

Klimaambassadørerne fra Randersgades Skole, efteråret 2019, underviser 5. klasse på Skolen på Strandboulevarden, i verdensmålene med særlig fokus på verdensmål 13 "klimaindsats".

er for klimaet

terne i alle mulige sammenhænge, så de kommer en hel del rundt og holder oplæg om klimaets tilstand og hvad vi kan gøre for at nå verdensmålene inden 2030. Så udover at de selv får meget ud af uddannelsen, fungerer de reelt som ambassadører for klimaet, mener Rikke Torp. Hun har tidligere været lærer på en skole i Herlev, hvor hun også tog sig af det internationale samarbejde, og har siden arbejdet i Undervisningsministeriet som international vejleder, inden hun i 2015 kom til Randersgade skole. Derudover er hun engelsklærer og underviser i valgfaget Global Perspektiv på 8.-9. klassetrin.

Verdensmål for alle

- Som international profilskele arbejder vi med verdensmålene på alle klassetrin. Vi samarbejder med partnerlande og venskabskoler og deltager blandt andet i EU-finansierede Erasmus+ projekter med udveksling af både elever og lærere og best practice. Vi samarbejder mest med europæiske lande, men har digital kontakt med skoler i Singapore og Japan, fortæller Rikke Torp og fortsætter:

- Her er det oplagt at tage verdensmålene op. Det er rart at have et fast indhold at samarbejde om, for ellers er det jo mest sådan noget med at præsentere sin skole og sit land, hvad vi spiser og den slags. Det kan også være interessant, men verdensmålene har et konkret indhold, man kan arbejde sammen om. Og så er det jo uhyre vigtige!

I sommeren 2019 afsluttede skolen et treårigt Erasmus+-projekt for 7. årgang, som var et science-projekt om Mars der forholdt sig til, hvorvidt man kunne etablere et bæredygtigt ▶

samfund på Mars og hvordan man i givet fald kunne gøre det bedre og anderledes end på jorden.

- Her har vi introduceret verdensmålene for de fire andre skoler, vi har samarbejdet med, i Spanien, Italien, Frankrig og Holland. De kendte ikke til verdensmålene – og det gjorde vi heller ikke, før vi gik i gang med at sætte os ind i dem – så det gav jo god mening for alle parter, tilføjer Rikke Torp.

Grønne ideer og forslag

Randersgade skole har uddannet omkring 30 klimaambassadører siden 2016. To gange om året uddannes seks elever på 7. årgang, som gennemgår et turboforløb med elever fra fem københavnske skoler. Rikke Torp er tovholder på projektet og sørger blandt andet for - sammen med "gamle" klimaambassadører - at fortælle nye 7. klasser om undervisningsforløbet, så interesserede kan melde sig.

- Det ér sket, at vi har måttet sige nej til nogle, fordi der kun er plads til seks elever fra hver skole, men som regel har det passeret meget godt. Eleverne bliver hevet ud af den almindelige undervisning i 7-8 workshopdage spredt over et halvt år. De får stillet en opgave fra en ekstern opgavestiller, det har fx været Udenrigsministeriet og Dansk Arkitektur Center. Senest handlede det om hvordan vi får en mere grøn og klimavenlig byplanlægning. Det overordnede emne var bæredygtige lokalsamfund, herunder hvordan København kan blive grønnere set fra et børne/ungeperspektiv.

Det er Afdelingen for bæredygtig udvikling som står for undervisningen, så Rikke Torp ved ikke altid hvad eleverne "render rundt og laver", men kan dog fortælle at de blandt andet har været rundt på cykeltur i København for at se på konkrete klimaløsninger og grønne byområder.

- De indsamler viden og researcher

en del inden de kommer med deres egne grønne anbefalinger. Første gang var det Undervisningsministeriet der stillede en opgave om hvordan man bedst kan undervise børn og unge i verdensmålene. Det kom de så med flere forslag til, blandt andet forskellige konkrete bud på undervisningsforløb og temauger, fortæller Rikke Torp.

Peer to peer-undervisning

En del af klimauddannelsen går ud på at undervise andre elever, hvorfor de bliver trænet af en skuespiller i formidling, lige som de slutter af med at holde et oplæg for opgavestilleren og præsenterer deres forskellige produkter, fx en avis eller en model – eller en enkelt gang smagsprøver på insekter, som de havde tilberedt og serverede til lejligheden. Til sidst modtager de et diplom, som mange vedlægger deres cv, når de søger ind på et gymnasium eller lignende.

Ikke alene opgavestillerne får glæde af hvad klimaambassadørerne i fællesskab kommer frem til, også eleverne, de holder oplæg for, får,

ifølge Rikke Torp, meget ud af at høre dem fortælle om hvordan vi hver i sær kan gøre vores for at indrette os mere bæredygtigt.

- Klimaambassadørerne selv lærer selvfølgelig en hel masse af at formidle deres viden til andre, men den peer to peer-undervisning, de står for, betyder også rigtig meget.

Simpelthen fordi eleverne slår ørene ud og lytter på en anden måde til de grønne forslag, deres kammerater kommer med – meget mere end når vi voksne siger, at de skal huske at sortere deres skrald, mener Rikke Torp.

Hun tillægger det desuden stor vægt at der sidder nogle klimaambassadører rundt om i klasserne, hvilket medfører at det faglige niveau bliver betydeligt hævet:

- De byder ind med flere konstruktive ideer og er længere fremme, både i forhold til verdensmålene, men også sprogligt, kan jeg se som engelsklærer. Man mærker det også

klart i deres projektopgaver. De har gjort sig flere tanker om de her store, alvorlige spørgsmål, tanker som smitter positivt af på de andre elever og dermed på niveauet generelt.

Uddannelse som aktivister

En anden positiv effekt er at der også uden for skolen er meget bud efter klimaambassadørerne. Blandt andet har Miljøpunkt Østerbro, som arbejder for at fremme miljøhensyn og bæredygtig udvikling i bydelen, flere gange haft fat i klimaambassadørerne. Op til kommunalvalget blev de inviteret med i valgdebatter og deltog i rundbordsdiskussioner om klimaet, lige som de har været på Folkemødet, hvor de stod for en klima-quiz for politikere, inviteret med af Verdens bedste nyheder.

- Sammen med Miljøpunkt Østerbro har vi også lavet projektet Generation Verdensborger, som blandt andet har arrangeret et byttemarked i Nordhavn, hvor klimaambassadørerne stillede op som frivillige. De deltager også i klimastrejkerne, men

det gør de fleste af vores elever nu også - på eget initiativ naturligvis, understreger Rikke Torp og tilføjer:

- Jeg tænker at al den tid, de har arbejdet med verdensmålene, har gjort, at de føler sig bedre klædt på til selv at gå ud og tage nogle initiativer. Det, vi i virkeligheden gerne vil, er jo at uddanne dem til at være aktivister og selv gøre noget.

Når klimaambassadørerne uddannes netop på 7. klassetrin skyldes det ifølge Rikke Torp, at der er mange andre brobygningsforløb og i det hele taget sker rigeligt i 8. og 9. klasse. Desuden mener hun at eleverne i 7. klasse er så store, at de begynder at komme med nogle løsninger og også kan bevæge sig mere frit omkring, fx på cykel og når de tager på klima-camp, hvor de overnatter ude.

Til gengæld er man på Randersgade skole gået i gang med at uddanne affaldsagenter på 5. årgang, igen i samarbejde med Københavns kommunes Afdeling for bæredygtig

udvikling, i en ordning som er bygget op lidt á la klimauddannelsen. Sidste skoleår gennemgik 12 affaldsagenter et forløb, hvor de lærte om sortering af affald og om hvordan man sikrer at bioaffaldet ender i biospanden (det gør man ved at flytte biobeholderne, så de er nemmere at komme til). Og fremfor alt optræder affaldsagenterne netop som agenter for miljøet, når de gennem oplæg, plakater og quizzer formidler viden om vigtigheden af at sortere affald, genbruge og undgå madspild m.v.

Globalt perspektiv

Som nævnt tilbyder Randersgade skole også et toårigt valgfag ved navn Global Perspective, som man kan vælge i 8. og 9. klasse og som er et Cambridge-kursus om globalt udsyn og perspektiv.

- Global Perspective består af to lektioner om ugen og handler meget om verdensmålene. Der er en læseplan man skal igennem, hvor man skal skrive en individuel rapport og lave et teamprojekt inden man slutter af med eksamen og får et internationalt anerkendt bevis på at man har bestået. Undervisningen foregår på engelsk og er en blanding af samfundsfag, historie og geografi, fortæller Rikke Torp, som selv underviser i faget, der fra og med i år udbydes helt ned til 2. klassetrin, så man "op gennem skoletiden har mulighed for at snuse til om det er noget, man vil gå videre med."

Randersgade skole har i alt 420 elever med to klasser på hver årgang. I ►

Kronprinsesse Victoria åbner SEU et pædagogisk maritimt center i Malmø. Elever fra Randersgades Skole stod for workshops i samarbejde med elever fra Pilbäck skolen i Malmø. Eleverne fra de 2 skoler arbejdede sammen omkring verdensmål 14 "Livet i havet". Deres projekt havde fokus på Øresund.

år har 20 elever fra 8. og 9. klasse valgt Global Perspective, hvilket er flere end sædvanligt, muligvis fordi man som noget nyt har indledt et samarbejde med Rysensteen Gymnasium, der som profilskole også har fokus på verdensmålene. Gymnasiet lægger hus og lærere til en del af timerne i Global Perspectivekurset, og de elever, som gennemfører forløbet, er sikret en fremtidig plads på skolen, hvis de ønsker det.

- Det betyder meget i København, hvor der er rift om pladserne, for Rysensteen er en eftertragtet skole. Eleverne får blandt andet et kulturforståelsesforløb, som de kan bruge i den rapportskrivning, de senere skal lave, som er tilpasset deres lidt lavere niveau. Samtidig får skolen et godt indblik i, hvad det er for elever, de kommer til at modtage. Mens eleverne ikke føler sig så fremmede, når de går ind ad døren efter sommerferien – hvis det altså er det, de vælger.

Større viden og bevidsthed

- På skolen har vi lavet en tre års handleplan, som vi har søsat i år, hvor vi er i gang med at udvikle nogle faste forløb omkring verdensmålene fra 1. til 9. klasse. De kommer til at ligge digitalt på skolens hjemmeside til fri afbenyttelse for alle, men derudover lægger vi vægt på at alle forløb bliver overdraget mundtligt fra en 1. klasse til den nye 1. klasse og så fremdeles. Det får både elever og lærere mest ud af, mener Rikke Torp.

Hun fortæller at der desuden er planer om - ved siden af elevrådet - at oprette et verdensmålsråd, som skal holde skolen til ilden med hensyn til hvordan man bedst forholder sig til verdensmålene, dels på skolen og dels overfor skolens samarbejdspartnere som fx skolebestyrelsen og forældrene. Rådet kan fx tage spørgsmål om transportpolitik og andre ting op, som skolen skal forholde sig til.

- Som det fremgår har vi gang i rigtig mange ting! Lidt efter lidt er der opstået en stor viden og bevidsthed hos vores elever. Det kan jeg fx også høre, når der kommer besøgende udefra, senest da vi gennem en humanitær organisation havde besøg af en ung kvinde fra Tanzania.

Hun gav et oplæg om kvinders liv, arbejdsvilkår og om ulighed i en engelsktime i 9. klasse. Det allerførste hun spurgte om, var om de kendte verdensmålene. Og det gør de jo alle sammen, for dem har de arbejdet rigtig, rigtig meget med.

Men det var ikke bare det, der slog mig, for de gik også ind i en spændende debat med hende om fair arbejdsvilkår og fattigdom, fortæller Rikke Torp og tilføjer:

- Vi arbejder jo med alle verdensmål og også spørgsmål som lighed/ulighed og fair trade. Kun klimaambassadørerne fokuserer på klimaet, selvom verdensmålene jo griber ind i hinanden ... Hvis du fx arbejder med bæredygtige lokalsamfund, kan du ikke komme udenom klimaet.

Næsten lige meget hvilke verdensmål, du arbejder med, hænger de sammen med klimaet.

Det er nødvendigt at børn og unge får indblik i disse sammenhænge og forstår hvad der faktisk er på spil, men også at de lærer om hvad der kan gøres for at imødekomme klimaudfordringerne med bæredygtige initiativer.

- Men okay, vi har også elever, som synes at det der med verdensmålene fylder lidt rigeligt. Jeg kan huske, at der en dag var en der spurgte "Hvorfor skal vi arbejde med verdensmålene i vores temaugue – i en temaugue skal man da lave noget andet end det man plejer!" Griner Rikke Torp og lægger til:

- Omvendt er der også dem, der synes det er superfedt at dykke ned i

faktalink
BIBLIOTEK OG UNDERVISNING

Paul Glasz / Ritzau Scanpix

Bliv klogere på Berlinmurens fald og Den Kolde Krig

Berlinmurens fald for 30 år siden (9. november 1989) blev symbolet på den kolde krigs ophør og indledningen på en ny æra i verdenshistorien. Muren stod i 28 år som et uskønt monument over et delt Tyskland og Europa. Bliv klogere på 'Berlinmuren' og 'Den Kolde Krig' i opdaterede artikler om begge emner.

Kort om Faktalink

I Faktalink.dk finder du samfundsemner med links til originalkilder, medier og materialer. Artiklerne har en problemorienteret tilgang til emnerne, hvor perspektiver og debatter udfoldes.

Se også 'Temaer', som giver inspiration til at arbejde tværfagligt. Der er adgang til alle Faktalink-artiklerne med UniLogin.

Besøg faktalink.dk

Udgives af DBC as i samarbejde med Bureauct

emnet og fordybe sig en hel uge, så ja, man kan vist roligt sige at vores elever er helt normale ...

NYHED

VÆR MED I
FÆLLESSKABET

PLC

På det nye netværk deler ansatte på skolernes pædagogiske læringscentre faglig viden, tips og holdninger. Der er også artikler om området.

Tilmeld dig netværket og få en mail med nyt.

folkeskolen.dk/PLC

Tip os:

Stine Grynberg, ansvarlig for det faglige netværk PLC
sga@folkeskolen.dk

Det digitale *medborg*

Af Anne Mette Thorhauge, lektor og Ph.D, Københavns Universitet

Biblioteksforeningens seneste rapport om børns læsning påviser at børn og unge læser færre bøger, og det giver anledning til bekymring. Når det anses for et problem er det fordi læsning og skrivning traditionelt er blevet set som centrale forudsætninger for det nationale medborgerskab. Og der er ingen tvivl om, at læsning og skrivning er afgørende kompetencer. Det snævre

fokus på bøger forhindrer os dog i at se læsning og skrivning som en del af de bredere digitale kommunikative færdigheder, der danner grundlag for medborgerskabet i det digitale netværkssamfund. Det vil sige, læsning og skrivning som en del af den 'digitale dannelse'.

'Literacy' og dannelse er ikke den samme ting

Digital dannelse er et hot ord i tiden og ses som løsningen på et utal af aktuelle problemstillinger.

Det skal både mildne den hårde tone på sociale medier, forebygge udbredelsen af 'fake news' og sikre befolkningen de relevante kompetencer på fremtidens arbejdsmarked. Det er med andre ord et begreb, der anvendes så bredt, at det er på grænsen til at miste sin betydning. Denne bredde skyldes blandt andet en fejlagtig oversættelse af det engelske 'digital literacy' til det danske 'digital dannelse'. En mere korrekt oversættelse af er 'digitale kommunikative færdigheder'

– for eksempel evnen til at læse og skrive eller evnen til at afkode og producere digital tekst. Til sammenligning handler dannelse snarere om identitet, deltagelse og medborgerskab. Lidt smart kan man sige, at det første er noget man kan tage et kursus i, mens det andet er en rolle og et ansvar man påtager sig. De to fænomener er naturligvis forbundne. Det er jo i kraft af vores kommunikative færdigheder vi kan udvikle vores identitet som medborgere og deltage aktivt i

samfundslivet. Men hvis vi skiller spørgsmålet om kommunikative færdigheder fra spørgsmålet om dannelse er det lettere at se deres relation gennem historien. Det er nemlig forskellige kommunikative færdigheder, der har understøttet menneskers identitet, deltagelse og medborgerskab i skiftende samfund. Når vi i dag har en tendens til at sammenkæde læsning, skrivning og dannelse til begrebet medborger er det fordi printteknologien, det fælles skriftsprog og det nationale fællesskab opstod på samme tidspunkt i Oplysningstiden. Faktisk kan man sige at printkulturen var en forudsætning for nationalstatens og skolens dannelse. Derfor var der en logisk sammenhæng mellem læsning og skrivning på den ene side og dannelsen til medborger på den anden. Denne logiske sammenhæng er for længst blevet udfordret med fremkomsten af nye medieteknologier. Den gren af medieforskningen, der går under betegnelsen 'medium theory', ser en tæt sammenhæng mellem medieteknologier og de samfundsstrukturer der dannes omkring dem. Den kan blandt andet bruges til at forklare de typer af fællesskaber, der opstår i forlængelse af forskellige medieteknologier, og hvilke typer af færdigheder, de forudsætter.

Printkulturen var en forudsætning for nationalstatens og skolens dannelse

Ifølge medium theory sætter medieteknologier forskellige rammer for kommunikation på tværs af tid og rum, der har betydning for samfundets stabilitet og geografiske udbredelse. Medieforskeren Joshua Meyrowitz skelner for eksempel mellem fire mediehistoriske perioder: Det traditionelle orale samfund, den skriftlige overgangskultur, den moderne printkultur og den globale elektroniske kultur.

Ifølge Meyrowitz er det orale samfund bygget op om den

mundtlige overlevering. Her er samfundets vidensressourcer bundet til den menneskelige hukommelse og det fysiske fællesskab. Det kan for eksempel være sange og sagn, man lærer udenad og synger og genfortæller for hinanden. Her er det talte sprog altså en tilstrækkelig forudsætning for at kunne deltage i fællesskabet. Til sammenligning muliggør skriften at man kan kommunikere på tværs af tid og rum og danne 'symbolske' fællesskaber, der ikke er bundet til det enkelte sted. Det kan for eksempel være fællesskaber om religiøse tekster eller filosofiske ideer, der er forankret i nedskrevne tekster, og som på den måde kan eksistere på tværs af geografiske sammenhænge. Symbolske fællesskaber forudsætter imidlertid en bred adgang til teksterne og brede kompetencer i forhold til at læse og skrive dem, og det er ikke til stede i den tidlige skriftkultur. Derfor repræsenterer den skriftlige overgangskultur en langvarig og ustabil proces der kulminerer med printteknologien og Oplysningstiden. Her muliggør masseproduktionen af tekster en almen adgang til dem, og det bliver for alvor muligt at samle et symbolsk fællesskab omkring dem.

Meyrowitz understreger at den moderne printkultur ikke blot historisk er samtidig med nationalstaten, den er faktisk en forudsætning for nationalstaten. Det er printkulturen der gør det muligt for nationalstaten at etablere sig som et stærkt symbolsk fællesskab omkring et fælles skriftsprog ved at gøre skrevne tekster alment tilgængelige for borgerne. Derfor er medborgerskabet ved nationalstatens begyndelse tæt knyttet til at læse og skrive. Skolen kan ses som et redskab til at stabilisere dette nationale fællesskab ved at sikre alle borgere de relevante kompetencer. På den måde er skolen, nationalstaten og skriftsproget en del af den samme 'kommunikative orden'. En orden der allerede udfordres ved fremkomsten af radio og tv. ►

Nedbrydningen af den moderne printkultur er 'old news'

Det er ganske vist en udbredt opfattelse at det er de sociale medier der har korruperet ungdommen, frtaget dem deres empati og, ikke mindst, trukket dem bort fra bøgerne. Det er ikke så overraskende. Det er meget typisk at nye medier og medietendenser følges op med denne type forfaldsfortællinger hvor en problematiseret nutid sættes i kontrast til en idealiseret fortid. En fortid hvor unge mennesker læste bøger og aviser og identificerede sig med det nationale fællesskab. Den fortid ligger imidlertid længere tilbage end vi umiddelbart tænker.

Ifølge Meyrowitz påbegyndes nedbrydningen af den moderne printkultur allerede med den globale elektroniske kultur hvor radio og tv bliver centrale samfundsbærende medier. Radio og tv har nemlig lyd og billeder som deres centrale kommunikationsform og muliggør på den måde symbolske fællesskaber, der rækker ud over det fælles skriftsprog, i national såvel som i global sammenhæng. Det nationale public service-tv kan ses som et nøgleeksempel på denne type fællesskaber, hvor folket samles om TV-avisen, Matador eller Dus med dyrene. Her lægger det symbolske fællesskab sig i forlængelse af det traditionelle, skriftbaserede fællesskab og kan faktisk siges at styrke det nationale fællesskab i kraft af sin inkluderende karakter. Samtidig introducerer fænomener som Dollars, MTV og Beverly Hills 90210 populærkulturelle smagsfællesskaber der eksisterer på tværs af nationale landegrænser og hermed indvarsler en delvis nedbrydning af det nationale fællesskab.

De digitale medier forstærker blot denne nedbrydning. Ifølge medieforskeren Manuel Castells undergraver netværkslogikken yderligere den historiske og geografiske orden der karakteriserer nationalstaten. Med

det mener han at nationalstaten ikke længere er den centrale ramme for produktionsprocesser, økonomiske transaktioner, politiske processer eller, for den sags skyld, kulturelle fællesskaber som i dag eksisterer på kryds og tværs i et globalt netværk. Hvor majoriteten af økonomiske transaktioner i 1960'erne fandt sted inden for rammerne af nationalstaten er det i dag det modsatte der er tilfældet, og det har konsekvenser for hvordan både økonomisk magt og politiske beslutningsprocesser organiseres. Kommunikation, magtrelationer, samhandel mv. er ikke længere organiseret inden for rammerne af nationalstaten, men derimod i et globalt netværk, hvor det er forbindelsen mellem de enkelte punkter og ikke nationalstaten som geografisk princip der er afgørende.

Det er ikke ensbetydende med at nationalstaten er borte eller at den er blevet irrelevant som fællesskab, men det betyder at den eksisterer side om side med andre fællesskaber, der er organiseret på anden vis. Det betyder også at vi må genoverveje hvilke fællesskaber vi taler om, når vi ønsker at danne vores unge skoleelever til medborgere.

Er det et problem?

I et traditionelt nationalt fællesskab organiseret omkring et fælles skriftsprog er læsning og skrivning et indlysende udgangspunkt for medborgerskab. Når nye medier gør deres indtog, opstår der nye måder at deltage på, men der opstår også nye fællesskaber man kan deltage i. Radio og tv konsoliderer det nationale fællesskab men introducerer også nye typer af fællesskaber, der eksisterer parallelt med – og delvist i konkurrence med – det nationale fællesskab. De digitale medier forstærker denne proces ved at muliggøre aktiv deltagelse i symbolske fællesskaber der ofte er internationalt eller globalt organiserede. I lyset af denne udvikling er det altså ikke nok at spørge hvilke

kommunikative kompetencer der er de mest relevante, men også hvilke kulturelle og politiske fællesskaber, der er de mest relevante.

Der er ganske gode grunde til at fastholde det nationale fællesskab, blandt andet fordi det fortsat er den centrale ramme for legitim politisk magt. Det er inden for denne ramme vi kan vælge og forpligte vore politikere. Det er imidlertid ikke det eneste relevante fællesskab, og i lyset af det globale netværks-samfund er det værd at overveje, hvilke andre fællesskaber og organiseringsformer der skal til for at møde de udfordringer der følger med. Herunder globale klimaudfordringer og fremkomsten af tech-giganter der langt overskrider nationalstatens magtsfære. Netværksbaserede protestbevægelser som for eksempel #Metoo, #Menext og de aktuelle klimastrejker (men også Hizbut-Tahrir) indvarsler en ny type internationalt organiseret ungdomskultur, der viser sig nok så relevant i forhold til førnævnte udfordringer.

Her er et snævert fokus på læsning og skrivning af bøger ikke tilstrækkeligt. Den digitale og globale verdensborger må også forstå de globale fællesskaber og de netværksbaserede teknologier, der danner grundlag for dem. Læsning og skrivning indgår som en væsentlig del af disse kompetencer. Vi læser og skriver faktisk en del på digitale platforme. Men de indgår i samspil med forskellige former for lyd- og billedbåren kommunikation og netværksbaseret interaktion, som det er nok så afgørende at mestre. Den nationale/globalt medborger anno 2019 skal mestre en bredere vifte af kommunikative færdigheder og deltagelsesformer, og vi må derfor ikke låse os fast på en alt for snæver forståelse af læsning og skrivning.

Denne artikel er en forkortet og bearbejdet version af en forskningsartikel, der udkom i tidsskriftet Learning tech i december 2018.

Her er vores sidste nye lette titler til unge og voksne

JOHN GREEN:
**Skildpadder
hele vejen ned**
lix 17

BECKY ALBERTALLI:
**Simon vs.
verdens forventninger**
lix 18

SØREN NYEGAARD:
**Brændende
kærlighed**
lix 20

SARA OMAR:
Døde-vaskeren
lix 20

Pris kr. 225,- og med lyd kr. 425,- begge beløb inkl. moms.

Kig efter fjereren, så får du en let bog!

Læringscentre kan bestille hos:

NYT DANSK LITTERATURSELSKAB
Gammelsøhøj 9 • 2640 Hedehusene,
Telefon 46 59 55 20
www.ndl.dk
ndl@ndl.dk

Andre kan bestille hos:

BIBLIODAN
Låsbygade 67 • 6000 Kolding
Telefon 70 20 71 80
www.bibliodan.dk
bibliodan@bibliodan.dk

Skal du have bøgerne plastet, så tilbyder Bibliodan:

Dimension	Pris/stk.	Antal	Dimension	PVC-fri Pris/stk.	Antal
02 cm x 30 m	37,50		02 cm x 30 m	47,00	
04 cm x 30 m	58,00		04 cm x 30 m	75,50	
06 cm x 30 m	72,50		06 cm x 30 m	96,00	
22 cm x 30 m	219,50		22 cm x 30 m	255,50	
24 cm x 30 m	240,00		24 cm x 30 m	279,00	
26 cm x 30 m	254,25		26 cm x 30 m	302,00	
28 cm x 30 m	280,00		28 cm x 30 m	325,00	
30 cm x 30 m	300,00		30 cm x 30 m	349,00	
32 cm x 30 m	318,25		32 cm x 30 m	370,75	
34 cm x 30 m	340,00		34 cm x 30 m	395,00	
36 cm x 30 m	360,50		36 cm x 30 m	418,25	
38 cm x 30 m	380,50		38 cm x 30 m	440,75	
60 cm x 30 m	600,00		60 cm x 30 m	696,00	

Bogplast

– hurtigt og billigere!

Priserne er ekskl. moms og frit
leveret ved køb over kr. 900,-

Levering maks. 7 dage

Send bestillingssedlen til:
**Bibliodan, Låsbygade 67,
6000 Kolding**

eller bestil via vores hjemmeside

Hvis dit liv var en

Af Bodil Chrisensen, underviser på
Læreruddannelsen i Aalborg

Wiki-opslag: "Pinlig episode: Socialt optrin, som sørger for, at alle involverede rammes af en stærk trang til at krumme tæer, og som sideeffekt hjælper det også med at holde liv i din dårlige selvtillid."

Elise, der er hovedpersonen i ungdomsbogen *Wiki over Miss Elises elendige liv* af Caroline Ørsum, er en pige, der kæmper med og mod social angst. Hun går i en særlig skole for psykisk sårbare, hun er "moderator" (altså en slags redaktør) på en fanside, hvor ægte fans af popgruppen Pale Blue Horizon kan skrive deres længsler og tanker om gruppens guitarspillende gutter ud. Hun har lavet en "wiki", altså et personligt leksikon over nogle af de udfordringer, hun selv møder i hverdagen.

Elise har det ikke nemt, men bogen beskriver fint hendes hverdag med den forstående søster Amalie, med

veninden Mathilde (og hendes lysøjede broder Robin) og i konflikterne med stedmoderen Nicola og kampen mod de for mange kilo og den store Ritter-Sport-afhængighed.

Det er et indblik i en psykisk syg piges verdensbillede, man får her. Social angst er en diagnose, der kan være svær at behandle. "Kom nu bare ind i kampen og hverdagen. Hvor svært kan det være?", sådan kan man tænke som udenforstående. Litteraturen kan give et billede af, hvor svært det er at stå udenfor verden og veninderne med et kæmpestort ønske om at være med – og så er angsten så enerverende at end ikke dybe vejtrækninger og visualiseringer af gode situationer kan redde dagen.

Outsidere og diagnosebørn

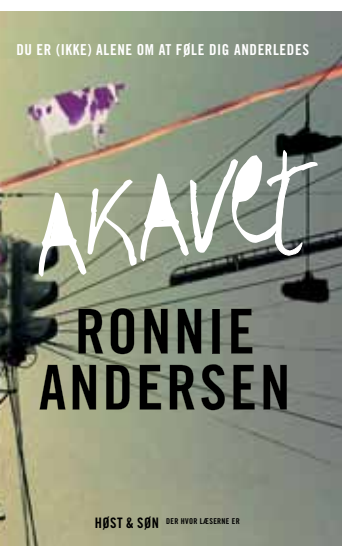
Psykisk sygdom er også et tema i *Mirror Mirror*, en ny ungdomsroman af Cara Delevingne, hvor fire outsidere mødes i et skoleband: "Mirror Mirror". Der er Leo, hvis bror netop bliver lukket ud af fængslet. Nu agter samme broder at fortsætte sin gangsterkarriere med lillebroderen som håndlanger. Der er Rose, hvis forældre har mange

penge men ingen tid til hende, der søger at dulme smerten efter et overgreb med sprut og piller. Der er Naomi, der lever et punk-prinsesseliv for at skjule, hvem hun egentlig er, og så er der hovedpersonen Red, der også hedder Amy, men som er meget i tvivl om sin kønsidentitet, og hvis forældre er fraværende eller fordrukne. De fire outsidere bliver venner i et band, men så forsvinder Naomi, også kaldet Nai.

Cara Delevingne slutter med følgende morale: "Jeg ville gerne skrive en roman, der gav et uzensureret billede af, hvor svært og hårdt det er at blive voksen. Unge er under et kæmpe pres og der er en forventning om, at man skal være perfekt hele tiden. Men jeg ville gerne vise, at uanset hvem man er, så er man allerede perfekt."

Psykiske "diagnosebørn" kan man også møde hos Ronnie Andersen, der med ungdomsbogen *Akavet* fra 2014 viste verden set gennem den socialangste Mikkes øjne.

Mikkens oplevelse er, at verden er en kampzone: "Fredag er jeg en soldat på vej ud i friheden, og søndag er jeg

n wiki

på vej tilbage til kasernen. Bortset fra, at hos mig er begge veje en kamp og destinationen er altid krig."

Mikke har lært at se med sit "inner eye". Han kan se vennen Ejlers autistiske træk, han driller ikke mere Eiler med den manglende billedsprogforståelse. "Eiler er sjov, fordi han forstår ting præcis, som du siger dem. Hvis du fortæller en historie og på et tidspunkt siger, at du stod med håret i postkassen, tror han, at du virkelig stod med håret inde i postkassen." Her har Mikke nu indset, at Ejler har sin diagnose, og det er ikke noget, han skal drilles med.

Verden set med "den andens øjne"

Verden set gennem en autistisk drengs øjne får man beskrevet i Anders Johansens *Hullet*, hvor David har mange strategier, når han rammes af virkeligheden. Han samler på ord. Ord med kraft og farve eller nye og spændende ord: "De bedste ord i min samling var havfuglenes navne: lunde, svartbag, sule. Gamle og stærke ord, de mindede mig om drivtømmer, der har ligget længe i vandet og er blevet hårdt som sten".

Litteraturens mulighed for at vise verden, som den ses med "den andens øjne" er overskriften for et stort forskningsprojekt på Syddansk Universitet. Her undervises lægestuderende i det, der med et smukt ord kaldes "narrativ medicin". De læser bøger, der giver dem indsigt i verden set med en Alzheimer-ramts øjne, set gennem øjnene fra en psykisk syg; og i det hele taget skal de kommende læger lære at se verden, som den ser ud set med patientens øjne.

"Det, man kan lære ved at læse litteratur, er at se mennesket, før

man ser en patient og en sygdom. Et menneske med den frygt og bekymring, der ofte følger med. Tager man hånd om de ting, kommer man hurtigere frem til dét, det handler om".

Sådan forklarer en af folkene bag projektet på Syddansk Universitet, Peter Simonsen, hvad litteraturen kan bidrage med i lægeuddannelsen. I bogen *Wiki over Miss Elises elendige*

liv har Elise et opslag: "Hvis dit liv var en wiki: Den temmelig sære tanke om, at en wiki over dit liv sikkert ville rumme både glade og triste indlæg, men helt klart også en overvægt af den sidste slags."

Det vil være godt, hvis en større indsigt i andres liv som diagnose-ramte, kunne bidrage til, at der kom overvægt af glade indlæg også på Davids, Mikkes og Elises livs-wikier. ■

Formanden til F

Af Birgitte Reindel

PLCF arrangerede endnu engang to debatter på Folkemødet sammen med Skolelederforeningen og Danmarks it- og medie-vejlederforening. I år blev løjerne styret af Aslak Gottlieb, som vi normalt samarbejder med i Nyhedsugen.

I år var det anden gang, jeg deltog i Folkemødet på Bornholm, og jeg havde glædet mig, lige siden jeg rejste fra Bornholm sidste år. Jeg er interesseret i samfundsforhold og politik, og jeg har en mening om det meste og holdninger til resten – meninger og holdninger, som jeg gerne vil have udfordret og/eller underbygget i mødet med andres meninger og holdninger. Og det er Folkemødet på Bornholm et rigtig godt forum for.

Det overordnede tema i år var FNs Verdensmål, og for mit vedkommen- de startede Folkemødet allerede inden den officielle åbning med en Åbnings Walk & Talk. På en vandretur i landskabet rundt om Folkemødet blev vi mødt af nogle postere med spørgsmål i relation til Verdensmåle- ne. Spørgsmålene skulle vi drøfte med nogle af de andre morgenvan- drere på Walk & Talk'en. Det var en fin måde at starte Folkemødet på, og det var især en god måde at møde andre fra helt andre slags organisa- tioner. Jeg fik fx drøftet sammen med en landmand, hvordan vi på vores arbejde kunne arbejde med Verdens- målene, og der er ikke hver dag, jeg er i dialog med en landmand.

Køn og ligestilling

Det er uoverskueligt at vælge mellem de mange tusinde debatter på Folke- mødet, så det kan være en idé at udvælge nogle temaer, man vil dykke ned i. Jeg valgte i år ud over temaet uddannelse at dykke ned i temaet ligestilling. Det blev dels en debat om kvinder og ledelse, der bekræftede, at det stadig er et vigtigt tema, men at det er mere komplekst end køn. Og til en debat om ligestilling på skoleske- maet hos Danske Skoleelever, hvor der var bred enighed om, at der skal tales mere om køn i skolen.

Jeg nåede også en spændende samtale om at være religiøs leder og kvinde mellem imam Sherin Khankan og præst Eva Holmegaard. Jeg nåede desværre ikke nogen af debatterne

om piger i STEM eller kvinder og tech. Jeg nævner alle disse debatter for at give en smagsprøve på de meget forskellige debatter, der er - selv inden for det samme tema. Der er alskens debatter om alskens temaer, så man har mulighed for at finde lige det, der interesserer en.

It i undervisningen

Lørdag formiddag lå vores egne debatter, men jeg nåede lige lidt Mads & Monopolet på havnekajen først. Der var stuvende fuldt i god tid, inden programmet startede, så mange er i gang allerede fra morgen- stunden.

Derfor var det også lidt bekymrende, at de eneste på Klippescenen to minutter inden den første debat var

Livlig debat mellem artiklens forfatter, Kertemindes borgmester Kasper Eising Olesen, Jeanette Sjøberg fra DLF samt formand for Skolelederforeningen Claus Hjortdal - under kyndig ledelse af Aslak Gottlieb.

Folkemøde 2019

debatdeltagerne og folk fra vores bestyrelser, men heldigvis blev bænken fyldt op i løbet af de næste fem minutter.

Begge debatter havde overskriften: Gør skolernes massive investeringer i teknologi undervisningen mere meningsfuld for elever og lærere? – og den første debat tog udgangspunkt i elevperspektivet, mens den anden tog udgangspunkt i lærerperspektivet.

Til den første debat havde vi inviteret Danske Skoleelever, som var repræsenteret ved deres tiltrædende formand Thea Enevoldsen, Skole & Forældre, som var repræsenteret af deres formand Rasmus Edelberg, lærer Josefine Jack Eiby samt næstfor-

mand i it-vejlederforeningen Thomas Dreisig Thygesen.

Hvad bruger vi teknologien til?

Inden Folkemødet havde vi lavet en undersøgelse hos lærere og elever for at få nogle nuancer på spørgsmålet, og konklusionerne var samlet op i it-vejledernes blad af Hanne Voldborg Andersen og Thomas Dreisig Thygesen. Disse artikler havde debatdeltagerne fået tilsendt, og det var elementer herfra, som Aslak Gottlieb tog udgangspunkt i, da han stillede deltagerne spørgsmål.*

Det blev en god debat, der mere handlede om, hvad man bruger teknologien til, og hvordan man bruger den, end om vi har gjort ret i at investere i teknologien. Det handler ikke så meget om selve teknologien, som det handler om didaktikken og indholdet i undervisningen. Alle i panelet var enige om, at eleverne skal have mulighed for at lære om og med teknologi, men hvis undervisningen gør eleverne til passive modtagere, fungerer den hverken med eller uden teknologi. Til den anden debat havde vi inviteret Kertemindes borgmester Kasper Eising Olesen, Jeanette Sjøberg fra DLF, formanden for Skolelederforeningen Claus Hjortdal samt undertegnede som formand for PLCF.

Også i denne debat var vi enige om, at investering i teknologi er uundgåelig, hvis vores elever skal kunne indgå i samfundet som aktive og engagerede deltagere, men ikke al teknologi giver det store udbytte for alle. Vi fik drøftet læringsportaler og videreuddannelse, teamsamarbejde og vejlederfunktionen, så vi kom langt omkring, og som en slags sammenfatning kan vi sige, at vi skal være dygtige til at prioritere, hvad vi

bruger pengene på både i kommuner og på skoler, idet vi sandsynligvis ikke vil få så mange flere at gøre godt med.

Debat og dans

Alt i alt var det to gode debatter, og det er positivt at få politikeres og andre organisationers blik på vores område. Det giver en større forståelse for hinandens positioner, som er nyttige at have med i hverdagen – og i det faglige arbejde.

Folkemødet består af andet end debatter. De politiske partier har hver taletid på den store centrale scene, og det mest rørende øjeblik på Folkemødet i år for mig var, da kongelig undersøger (nu statsminister) Mette Frederiksen holdt tale og nævnte, at det var på tide, at staten undskyldte overfor Godhavnsgangrene for de uhyrligheder, de har været udsat for i det offentlige varetægt. Det havde hun ret i, og det har hun nu fulgt op på. Endelig!

Det sjoveste øjeblik var, da vi den sidste aften mere eller mindre blev tvunget til at danse kædedans under middagen med lækre skaldyr, mens regnen stod ned i tove udenfor det næsten tætte telt, og musikerne spillede, så man skulle tro, de spillede for livet. I hvert fald sprang ganske mange strenge i løbet af aftenen. Vi blev kyndigt undervist i de rigtige dansetrin, mens vi grinede, prøvede at koncentrere os og samtidig kiggede lidt overrasket på hinanden over, hvordan vi dog var endt i en så pudsigt situation. ■

***Artiklerne af Hanne Voldborg Andersen og Thomas Dreisig Thygesen kan læses via vores hjemmeside plcf.dk**

Sjæl og sor

Af Bodil Christensen, underviser på
Læreruddannelsen i Aalborg

Den skrevne tekst kan give
handlingsforløb og tanker,
men billeder kan give liv og
form til handlingen.

Billederne kan fortælle det,
der ikke kan skrives med ord.

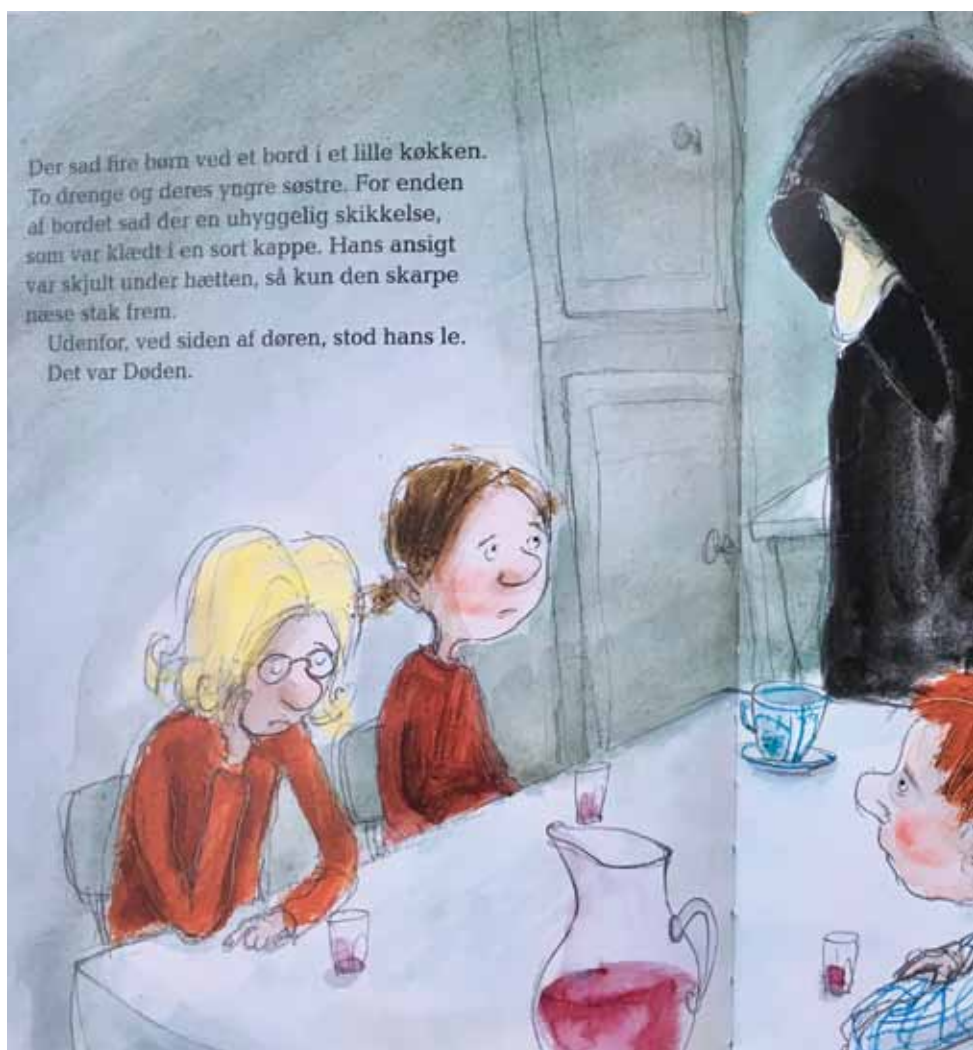
"Der sad fire børn ved et bord i et lille
køkken. To drenge og deres yngre
søstre. For enden af bordet sad en
uhyggelig skikkelse, som var klædt i
en sort kappe. Hans ansigt var skjult
under hættten, så kun den skarpe
næse stak frem. Udenfor, ved siden af døren, stod hans le.
Det var døden."

Glenn Ringtved skriver om dødens
besøg i den lille familie i billedbogen
Græd blot hjerte... Det er en bog, som
Glenn Ringtved har tilegnet sin mor
Lone Ringtved Madsen.

Moderen døde af kræft efter et hårdt
sygdomsforløb. Da det stod klart, at
der ikke var mere at gøre i forhold til
helbredelse, så lød det fra moderen:
"Græd blot hjerte, men brist ej."

Det gav afsættet til bogen, som
forfatteren skrev samme nat, - med
håndskrift og i lige netop den
udgave, der skulle være den endelige
udgave.

Græd blot hjerte... fortæller om
de fire børn, der natten igennem
forsøger at holde døden hen med
kaffedrikning i køkkenet. "Og hver
gang Døden havde drukket ud, stod

den største af drengene klar med
kaffekanden. 'En lille tår til, Herre?',
sagde han venligt. Døden nikkede,
for han elskede kaffe. Og helst skulle
den være stærk og sort som natten
selv."

Kaffe med Døden

Under kaffedrikningen fortæller
Døden en historie til børnene.
Døden fortæller om de to brødre
Sorg og Gråd, der mødes og bliver
forelskede i de to søstre Glæde og

Latter. Moralen i Dødens historie
er, at man ikke kan leve uden sin
modsatning. Sorg og Glæde bliver
gift, det samme gør Gråd og Latter.
Og de lever lykkeligt midt mellem de
to barndomshjem.

Da morgengryet nu kommer til
køkkenvinduet, så har den ældste
dreng lært livets lektie: "Hvad var
livet værd, hvis der ikke fandtes en
død?". Derfor skænker han ikke mere
kaffe til Døden, men siger: "Vi må ikke

Sorg i silhuet

forstyrre livets gang." Så går Døden ovenpå til farmoderens seng.

"Suk, mit Hjerter, brist kun ikke, Vennen har Du, seer ham ikke!" Digteren Gerson skrev sådan i 1842, men citatet stammer (ifølge Vogel-Jørgensens "Bevingede ord") fra et gammelt skæmtevers. Dødens afslutningsreplik til børneflokkene i køkkenet er netop en version af dette vers: "Græd blot hjerte, men brist ej", og som Glenn Ringtved skriver, så

trøster det børnene: "Børnenes sorg var stor, men de huskede Dødens ord, og de var dem altid til trøst."

Glenn Ringtveds tekst er poetisk, men den bæres ud i verden og i børnehøjde af Charlotte Pardi's tegninger til teksten. På første billede ser man de fire børn (og den kutte&sortklædte Døden) i køkkenet. Børnene har store næser, sorgmodige øjne og de sidder tavse med saftedandsglas foran sig. De ser ned i bordet, på hinanden og på Døden, og de er tegnet netop så kede af det, som børn må være, når Døden sidder med ved bordet.

Portrætterne af Sorg og Gråd er lige så sorgmodige og sorgfulde, som de bør være. De har bøjede rygge og huerne ned over ørerne alt mens de bakser med trillebør og mudder i et regngråt landskab. I modsætning til det blågrå sorg&gråd-billede, så er Glæde og Latter smilende piger midt i røde valmuer og iklædt gulblomstrede kjoler.

Liv og død i børns liv

Den skrevne tekst kan give handlingsforløb og tanker, men billeder kan give liv og form til handlingen. Billederne kan fortælle det, der ikke kan skrives med ord. Når man på det sidste billedopslag ser skyggen af den ældste dreng, der står ved vinduet og mindes farmoderen, så kaster han skygge i form af sig selv sammen med silhuetten af en ældre kvinde. "Og de lod vinden kærtegne deres ansigter. Så følte de, at hun var hos dem." Sådan står der i teksten, men billedsiden viser, at det ikke kun

er noget, de føler. Hun er der. Som et vindpust og en skygge, der lægger hånden på drengens skulder.

Charlotte Pardi er en af de unge illustratører, der i særlig grad kan ramme børns tanker, følelser og oplevelser. Der er humor, energi og liv i alle de børn, hun får frem på siderne. Det er tegningerne, der giver læseren og børnene et billede af, hvordan man kan forlige sig med Dødens besøg.

Andre bøger til børn skriver også om liv og død i børns liv ... Klassikeren er jo Astrid Lindgrens *Brødrene Løvehjerte* fra 1973, men der er flere nye og illustrerede bøger. *Monster* af Patrick Ness handler (også) om en kræftsyg mor og en ensom dreng, Wolfgang Erhbruchs *And, døden og tulipanen* og Kim Fupz Aakesons *Så blev farfar et spøgelse* er andre billedbøger om dette tema.

Det er billederne, der fortæller historierne med poesi og varme. Men der er også en helt u-illustreret bog om pigen Ellen, der har mistet sin lillebror David: *Ellens Ark* af Rebecca Bach-Lauridsen. Her skal man selv lave alle billeder.

Græd blot hjerte ... er oversat til engelsk og vandt prisen "Winner of the 2017 American Library Association Batchelder Award."

Græd blot hjerte

Tekst af Glenn Ringtved
Illustrationer af Charlotte Pardi
2001, 2. udgave 2016
Gyldendal

Ta' med på opdagelse i **BANGLADESH**

Rismarker og rickshaws, slumbyer og sarier, flodbåde og farver. Og masser af mennesker overalt. Kom tæt på børnelivet i det myldrende flodland – med høj faglighed, gode DR-film og masser af spændende opgaver.

I lærer børnene i den hektiske mega-by Dhaka at kende. Også i de fattige slum-områder, hvor I får et unikt indblik i børnenes hverdag – både på godt og ondt. I møder børnene i de små fabrikker, i skolen, ved den store bogstavsfest og i den travle bazar. Ude i landets frodige delta møder I tigrene, børnene langs floden, de små fiskerbyer ved havet – og meget andet. Materialet er engagerende og nemt at bruge.

TIL 1.-5. KLASSE I DANSK, N/T, BILLEDKUNST OG TVÆRFAGLIGT

Årets bog: "Trækfuglene" af Kenneth Bøgh Andersen. Om den modige Farjana fra Dhakas slum, der bryder grænserne og redder sin søster. Plus faktastof og 3 små gysere.

Årets film: Mange nye film fra DR Ultra og Danida.

Kreativitet: Syng årets sang, og lav rickshaw-kunst, Dhaka-papirblomster og flotte bangla-bogstaver til juletræet.

Masser af opgaver: Eleverne læser, undersøger, eksperimenterer og formidler.

Bevægelse med mange sjove lege og spil fra Bangladesh.

Lærer-web med materialer klar til brug og nemme opgaveark med målpar og tegn på læring.

Gode web-værktøjer: Skab flotte fotohistorier og en sej, interaktiv lågekalender til fx forældrene, fyldt med viden.

Vind gratis skolebesøg med "PlanBørneFonden".

Årets projekt: PlanBørneFonden skaber skolegang til slummens børn – især pigerne.

BESTIL NU! – udkommer 1. oktober

**Komplet
klassesæt** **400,-**

- ✓ 30 store elevbøger
- ✓ 2 lærervejledninger
- ✓ Omfattende web-materiale

u-landskalender.dk

Lærerne siger: "Fremragende og vedkommende materiale" • "Nemt at gå til" • "Det er bare et SUPERB materiale, som jeg anbefaler til ALLE!" • "Superflot og fængende".

